

УДК 7.03:39

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-9\(39\)-2190-2204](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-9(39)-2190-2204)

Самборська Олена Валентинівна кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва. Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, <http://orcid.org/0000-0002-1460-8311>.

Кушнір Тарас Ігорович доктор мистецтва, старший викладач кафедри культурології. Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, <http://orcid.org/0009-0005-2478-828X>.

Васильєва Крістіна Владиславівна викладач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну, аспірант. Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир; Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, <http://orcid.org/0009-0002-4976-8822>.

МІСЦЕ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА В АКАДЕМІЧНОМУ ДИСКУРСІ: ПРОБЛЕМИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ

Анотація. У статті автори розглядають сучасний академічний дискурс навколо народної творчості, висвітлюючи ключові питання її інтерпретації та класифікації в науковому контексті. Народне мистецтво, що є невід'ємною частиною культурної спадщини, аналізується як багатогранне явище, яке охоплює декоративно-прикладне мистецтво, народну музику, танці, усну словесність, а також традиційні ремесла, ритуали та звичаї. У роботі підкреслюється, що сучасне вивчення цих форм потребує інтеграції різноманітних методологічних підходів, зокрема фольклористичного, мистецтвознавчого, етнографічного та антропологічного, що дозволяє вийти за межі суто естетичного аналізу та заглибитися у соціальні, культурні та історичні функції народного мистецтва. [1]

Одним із центральних аспектів дослідження є проблематика класифікації народної творчості. Автори вказують на складність розробки універсальних критеріїв через множинність її проявів, регіональні відмінності та постійну взаємодію з професійним мистецтвом. Наприклад, обговорюється, як регіональні особливості, сформовані під впливом унікального природного та історичного середовища, створюють унікальні

локальні традиції, що вимагають індивідуального підходу. Також розглядається взаємопроникнення академічного та народного мистецтва, зокрема аналізується, як народні мотиви та сюжети впливають на творчість відомих живописців, композиторів та письменників, збагачуючи професійне мистецтво новими ідеями та образами.

У статті особливу увагу приділено інтерпретації традиційних форм у сучасних культурних умовах. Автори обговорюють, як народна творчість сприймається суспільством сьогодні, стикаючись із викликами глобалізації та комерціалізації. Розглядаються методологічні складнощі вивчення «живої традиції», яка постійно трансформується та адаптується до нових реалій, а також проблеми автентичності та збереження оригінальних форм. Висвітлюється питання про те, як народне мистецтво може бути використане як інструмент формування культурної ідентичності та пам'яті, особливо в контексті освітніх програм, спрямованих на збереження нематеріальної спадщини.

Підсумовуючи, автори наголошують на важливості розробки ефективних механізмів популяризації народного мистецтва серед молоді. Вони пропонують нові підходи, що поєднують традиційні форми з сучасними медіа та технологіями, а також підкреслюють, що залучення молоді до вивчення та практики народних ремесел, музики та танців є критично важливим для забезпечення спадкоємності поколінь. Це сприятиме не лише збереженню культурних надбань, а й розвитку творчого потенціалу та національної свідомості.

Підсумовуючи, у статті робиться висновок про необхідність комплексного, міждисциплінарного підходу до досліджень, що поєднає методи історії, етнографії, мистецтвознавства, антропології, соціології та культурології, для створення цілісного уявлення про роль народного мистецтва в культурному просторі та визначення перспективних напрямків його вивчення та збереження. [3]

Ключові слова: народне мистецтво, академічний дискурс, інтерпретація мистецтва, класифікація культурних явищ, традиційна культура, культурна спадщина, етнографія, декоративно-прикладне мистецтвометоди аналізу мистецтва, культурологічний підхід, дослідження фольклору, міждисциплінарний аналіз, збереження культурних традицій, народний спів, етнокультурологія, декоративне мистецтво, художні вироби.

Samborska Olena Valentynivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Acting Head of the Department of Technological and Vocational Education and Decorative Arts. Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi, <http://orcid.org/0000-0002-1460-8311>.

Kushnir Taras Ihorovych Doctor of Arts, Senior Lecturer of the Department of Cultural Studies. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, <http://orcid.org/0009-0005-2478-828X>.

Vasylieva Kristina Vladyslavivna Lecturer of the Department of Fine Arts and Design, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Velyka Berdychivska St., 40; Graduate Student of the Faculty of Design, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, <http://orcid.org/0009-0002-4976-8822>.

THE PLACE OF FOLK ART IN ACADEMIC DISCOURSE: PROBLEMS OF INTERPRETATION AND CLASSIFICATION

Abstract. In the article, the authors examine the contemporary academic discourse on folk art, highlighting key issues of its interpretation and classification in the scientific context. Folk art, which is an integral part of cultural heritage, is analyzed as a multifaceted phenomenon that encompasses decorative and applied arts, folk music, dance, oral literature, as well as traditional crafts, rituals, and customs. The study emphasizes that modern research on these forms requires the integration of various methodological approaches, including folkloristic, art historical, ethnographic, and anthropological, which makes it possible to move beyond purely aesthetic analysis and delve into the social, cultural, and historical functions of folk art. [1]

One of the central aspects of the research is the problem of classifying folk creativity. The authors point out the difficulty of developing universal criteria due to the multiplicity of its manifestations, regional differences, and constant interaction with professional art. For example, they discuss how regional features, shaped by unique natural and historical environments, create distinctive local traditions that require an individual approach. They also consider the interpenetration of academic and folk art, in particular analyzing how folk motifs and themes influence the work of well-known painters, composers, and writers, enriching professional art with new ideas and images. The article pays special attention to the interpretation of traditional forms in contemporary cultural conditions. The authors discuss how folk creativity is perceived by society today, facing the challenges of globalization and commercialization. Methodological difficulties in studying the “living tradition,” which is constantly transforming and adapting to new realities, are examined, as well as the problems of authenticity and preservation of original forms. The question is raised as to how folk art can be used as a tool for shaping cultural identity and memory, especially in the context of educational programs aimed at preserving intangible heritage.

In conclusion, the authors stress the importance of developing effective mechanisms for popularizing folk art among young people. They propose new approaches that combine traditional forms with modern media and technologies, and emphasize that involving youth in the study and practice of folk crafts, music, and dance is critically important for ensuring generational continuity. This will contribute not only to the preservation of cultural heritage but also to the development of creative potential and national consciousness. Summing up, the article concludes that a comprehensive, interdisciplinary approach to research is necessary, combining the methods of history, ethnography, art studies, anthropology, sociology, and cultural studies, in order to create a holistic understanding of the role of folk art in the cultural space and to identify promising directions for its study and preservation. [3]

Keywords: folk art, academic discourse, interpretation of art, classification of cultural phenomena, traditional culture, cultural heritage, ethnography, decorative and applied arts, methods of art analysis, culturological approach, folklore studies, interdisciplinary analysis, preservation of cultural traditions, folk singing, ethnoculturology, decorative art, handicrafts.

Постановка проблеми. Народне мистецтво займає особливе місце в культурному та мистецькому просторі України, відображаючи унікальні традиції, світоглядні уявлення та естетичні практики різних регіонів. Утім, незважаючи на багатий потенціал для досліджень, його статус у академічному дискурсі залишається дискусійним і потребує системного осмислення.

Проблеми інтерпретації та класифікації народного мистецтва зумовлені як історичною неоднорідністю джерел, так і багатогранністю форм і функцій художньої творчості в народному середовищі.

Сучасна академічна практика стикається з низкою викликів: визначення критеріїв народності творів, взаємозв'язок традиційного та сучасного, методологічна різнорідність досліджень.

Крім того, у контексті глобалізаційних процесів та поширення масової культури зростає потреба чіткої систематизації знань про народне мистецтво, його категоріальне осмислення та інтеграцію у науковий дискурс.

Дослідження питань інтерпретації та класифікації народного мистецтва є важливим не лише для історії мистецтва та етнографії, а й для культурної політики, освіти та популяризації національної культурної спадщини.

У зв'язку з цим обраний напрямок має високу наукову та практичну значущість і сприяє формуванню комплексного підходу до вивчення та систематизації народного мистецтва в Україні та за її межами. [2]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інтерпретації та класифікації народного мистецтва протягом останніх десятиліть привертати увагу як українських, так і зарубіжних дослідників. Вітчизняні науковці – історики мистецтва, етнографи та культурологи – приділяли особливу увагу вивченню стилістичних особливостей, регіональних традицій та символіки народних творів (О. Гончаренко, Л. Герасименко, В. Шевчук). З іншого боку, міжнародні дослідження акцентують на порівняльних аспектах, методології класифікації та інтеграції народного мистецтва у ширший культурний контекст (J. Davis, M. Thompson).

Разом із тим, незважаючи на наявність значної кількості публікацій, проблема комплексної систематизації та академічного осмислення народного мистецтва залишається недостатньо вивченою. Існує потреба у чіткій методологічній базі, яка дозволила б інтегрувати етнографічні, історико-мистецькі та культурологічні підходи, а також розробити єдині критерії класифікації та інтерпретації народних творів у сучасному академічному дискурсі. [1]

Отже, наукове опрацювання проблеми характеризується багато-плановістю, але водночас потребує систематизації та узгодження методологічних підходів, що робить обрану тему актуальною для подальших досліджень.

Мета статті. Метою статті є комплексне осмислення проблем інтерпретації та класифікації народного мистецтва у сучасному академічному дискурсі, аналіз існуючих наукових підходів і методологій, а також визначення шляхів систематизації знань у цій сфері. Стаття спрямована на виявлення основних труднощів і суперечностей у класифікації народних творів, оцінку їхнього місця в науковому та культурному контексті, а також формування науково обґрунтованих рекомендацій щодо упорядкування та інтеграції народного мистецтва в академічні дослідження. [2]

Проблемне поле дослідження. Проблемне поле дослідження охоплює питання визначення статусу народного мистецтва в академічному дискурсі, аналіз існуючих підходів до його інтерпретації та класифікації, а також виявлення суперечностей і недоліків у наукових підходах. До ключових проблем належать:

1. Визначення критеріїв «народності» творів та меж між традиційним і сучасним мистецтвом.
2. Відсутність єдиної системи класифікації та методологічної бази для впорядкування народних творів.
3. Різноманітність підходів у етнографічних, мистецтвознавчих та культурологічних дослідженнях.

4. Питання інтеграції народного мистецтва у ширший академічний та освітній контекст.

Ці проблеми визначають наукову актуальність дослідження, підкреслюють необхідність систематизації знань та розробки комплексного підходу до вивчення народного мистецтва у сучасній науці.

Завдання дослідження:

- проаналізувати сучасний стан наукових досліджень народного мистецтва та його місце в академічному дискурсі;
- виявити основні проблеми інтерпретації та класифікації народних творів у науковій літературі;
- оцінити різні підходи етнографії, мистецтвознавства та культурології до класифікації та систематизації народного мистецтва;
- розробити рекомендації щодо упорядкування знань і створення єдиної методологічної бази для класифікації та інтерпретації народних творів;
- показати значущість народного мистецтва для формування національної культурної ідентичності та інтеграції у сучасний академічний і освітній контекст.

Методи дослідження:

- аналіз та синтез наукової літератури з історії мистецтва, етнографії та культурології;
- порівняльний метод для зіставлення різних підходів до класифікації та інтерпретації народного мистецтва;
- систематизація та узагальнення джерельної бази для формування єдиної методологічної основи;
- описово-аналітичний метод для характеристик особливостей народних творів у різних регіонах;
- структурно-функціональний підхід для оцінки ролі народного мистецтва в академічному та культурному дискурсі.

Застосування цих методів дозволяє об'єктивно оцінити сучасний стан досліджень, визначити проблемні аспекти та запропонувати науково обґрунтовані рекомендації щодо систематизації та класифікації народного мистецтва. [2]

Народне мистецтво, будучи складовою частиною нематеріальної культурної спадщини, тривалий час перебуває у полі наукових дискусій щодо своєї інтерпретації та класифікації. Воно виникає як продукт колективної творчості, відображає традиції, духовні цінності та соціальні практики певної спільноти. Водночас його місце в академічному дискурсі визначається тим, наскільки дослідники здатні виділити універсальні ознаки цього явища та відмежувати його від академічного мистецтва.

Сучасні наукові школи пропонують різні підходи до визначення поняття «народне мистецтво». Етнографічний підхід розглядає його як продукт колективної творчості, що формується у повсякденному житті, обрядах і традиціях. Мистецтвознавчий підхід акцентує на художніх і стилістичних особливостях творів, техніках та декоративно-прикладній функції. Культурологічний підхід трактує народне мистецтво як систему символів і знаків, що передає культурну ідентичність і колективну свідомість спільноти.

Народне мистецтво має низку специфічних ознак, які дозволяють його відрізнити від академічного. До них належать:

1. Форма – використання традиційних матеріалів, технік та стилістичних канонів, що передаються від покоління до покоління; органічне поєднання утилітарного та декоративного.

2. Функція – поєднання практичної (побут, ритуали) та естетичної (декоративна) ролі.

3. Символіка – наявність закодованих значень, міфологічних мотивів, образів природи та антропоморфних символів, що відображають світогляд та духовні цінності спільноти. [4]

Ці ознаки дозволяють дослідникам простежувати закономірності розвитку народної творчості та її вплив на суспільну свідомість.

В академічному дискурсі питання відмежування народного та академічного мистецтва є дискусійним. Основні аспекти обговорення включають:

1. Авторство та колективність – народне мистецтво має колективний характер, тоді як академічне – індивідуальний продукт митця.

2. Формалізація та канонізація – академічне мистецтво керується професійними стандартами і навчальними канонами; народне – традиційними, що передаються усно.

3. Функціональність і символізм – народне мистецтво поєднує утилітарність із символічним навантаженням, тоді як академічне орієнтоване на естетичне самовираження та інновації.

Ці питання є ключовими для подальшої класифікації та інтеграції народного мистецтва у наукові дослідження та освітні програми. [5]

Народне мистецтво займає важливе місце в академічному дискурсі, поєднуючи художню, утилітарну та символічну функції. Його дослідження потребує міждисциплінарного підходу, що враховує етнографічні, мистецтвознавчі та культурологічні аспекти. Проблеми інтерпретації та класифікації народного мистецтва полягають у визначенні його меж, взаємодії з академічним мистецтвом та аналізі символічного коду. Вирішення цих питань сприятиме кращому розумінню культурної

спадщини та зміцненню наукових підходів до її збереження та популяризації.

Народне мистецтво як культурний феномен перебуває у полі наукової уваги ще від XIX ст. Тоді воно сприймалося як «нижчий» щабель художньої творчості, що протиставлявся «високому» академічному мистецтву. Такий підхід сприяв водночас і романтизації селянської культури, і її стереотипізації. У радянський період дослідження народного мистецтва здійснювалося крізь призму колективізму та ідеологічних установок, що часто звужувало його інтерпретацію. Нині дослідники акцентують увагу на індивідуальному началі, локальних особливостях та багатозначності культурних контекстів. [4]

Академічна наука зробила значний внесок у збереження народних традицій, але водночас створила певні рамки їх інтерпретації. Зокрема, усталені класифікації визначали, яке мистецтво вважати «справжнім», а яке — «відхиленням». Це призвело до маргіналізації окремих явищ, що не вписувалися у вироблені схеми. Проте сучасні міждисциплінарні підходи (культурологія, етнологія, мистецтвознавство) дозволяють розглядати народне мистецтво як динамічну систему, яка адаптується до суспільних трансформацій. [5]

Однією з найгостріших проблем є пошук балансу між збереженням автентичності та прийняттям сучасних інтерпретацій. Прихильники «чистоти традиції» наголошують на необхідності точного відтворення форм і технік, що були притаманні минулим поколінням. Водночас народне мистецтво історично завжди було відкритим до змін, використовуючи нові матеріали й мотиви. Тому сучасні інтерпретації не слід розглядати лише як «спотворення» — вони є свідченням життєздатності традицій та їхньої здатності до культурної адаптації.

Складність виникає й через суперечність між локальними традиціями та уніфікованими загальнонаціональними класифікаціями. Наприклад, подільська вишивка має принципово іншу орнаментику, ніж полтавська чи гуцульська, проте у багатьох схемах вони зводяться до «єдиного українського стилю». Подібне спрощення нівелює регіональну унікальність і звужує культурну картину. [8]

У дослідженнях і популярних працях трапляються приклади редукціонізму. Традиційну кераміку нерідко описують лише як утилітарне ремесло, ігноруючи її сакральну й символічну функцію. Фольклор подають як «усну поезію» чи «побутові пісні», нехтуючи його соціально-регулятивним значенням.

Такі інтерпретації збіднюють зміст і зводять багатовимірні культурні практики до вузьких функцій.

Приклади неоднозначних трактувань окремих видів мистецтва:

1. Вишивка часто трактується як «жіноче рукоділля», тоді як вона мала обрядове та сакральне призначення.
2. Кераміка, зокрема косівська, подається переважно як декоративне мистецтво, без урахування її зв'язку з обрядовими практиками.
3. Народна музика, особливо кобзарство, розглядається лише з естетичної точки зору, втрачаючи функцію носія історичної пам'яті.
4. Фольклор, особливо казки, часто інтерпретується як «дитяча література», хоча він формував систему моральних орієнтирів і виконував виховну функцію.

Проблеми інтерпретації народного мистецтва пов'язані з історичною спадщиною наукових підходів, тиском академічних класифікацій і сучасними дискусіями про автентичність. Подолання цих труднощів можливе лише за умови врахування локальної специфіки, відмови від редукціонізму та використання міждисциплінарної методології.

Вивчення народного мистецтва протягом XIX–XX ст. розвивалося у двох основних напрямках — етнографічному та мистецтвознавчому. Етнографи прагнули зафіксувати побутові й обрядові практики, в яких проявлялася художня культура народу, розглядаючи вироби як носії інформації про традиційний уклад життя, соціальну структуру та обрядовість.

Мистецтвознавці ж орієнтувалися насамперед на формальні ознаки — стилістику, орнаментику, композицію, співвіднесеність із загальноєвропейськими художніми процесами. [9]

У результаті одні й ті самі явища набували різних інтерпретацій: глиняний глечик у етнографа поставав як предмет побуту, тоді як у мистецтвознавця — як зразок локальної школи гончарства. Ця подвійність поглядів сформувала основу сучасних класифікацій, де поєднуються функціонально-побутовий та художньо-естетичний критерії.

На сучасному етапі дослідники виділяють кілька головних параметрів систематизації народного мистецтва:

1. Матеріал - дерево, глина, текстиль, метал, камінь, скло, папір тощо.
2. Техніка - різьблення, вишивка, ткацтво, гончарство, ковальство, писанкарство.
3. Функція - утилітарна (посуд, меблі, знаряддя праці), декоративна (настінні розписи, орнаментальні вироби), обрядова (рушники, ікони, писанки).
4. Регіональна приналежність - локальні художні школи й осередки (Опішня, Косів, Поділля, Полісся), що формують власні стилістичні системи. [10]

Проте навіть ця багатокomпонентна система не завжди дає змогу вичерпно охарактеризувати витвір.

Наприклад, весільний рушник водночас є утилітарним, декоративним і сакрально-обрядовим предметом.

Класифікація народного мистецтва стикається з низкою проблем:

1. Трансформації традицій. Сучасні майстри поєднують стародавні техніки з новітніми матеріалами, що виходить за межі класичних підходів.

2. Вплив масової культури. Народні мотиви активно входять у дизайн промислових виробів, інтер'єрів, моди, стираючи межу між «народним» та «професійним».

3. Нівелювання регіональних особливостей. Спроби узагальнення та створення єдиної системи часто призводять до втрати унікальності локальних шкіл.

4. Інтерпретаційні колізії. Один і той самий виріб може бути визначений як «етнографічний артефакт» або як «твір прикладного мистецтва», що зумовлює різночитання в академічному дискурсі. [9]

У ХХІ столітті класифікацію ускладнює сучасний культурний контекст:

1. Дизайнізація. Традиційні мотиви інтегруються у промисловий дизайн, моду, рекламу.

2. Глобалізація. Відбувається змішування локальних традицій із чужими культурними кодами.

3. Комерціалізація. Народне мистецтво перетворюється на сувенірну продукцію, що нівелює його символіку й автентичність.

Ці процеси формують гібридні форми, які складно вписати в класичні схеми.

Приклади успішних та проблемних класифікаційних систем. До успішних прикладів можна віднести такі:

1. Функціонально-обрядову систему, поширену у музейній практиці: розподіл на побутові, декоративні та обрядові предмети спрощує формування експозицій.

2. Регіонально-стильову класифікацію, яка зберігає локальну ідентичність і підкреслює різноманіття (косівська кераміка, петриківський розпис, полтавська вишивка).

Водночас проблемними залишаються системи, що:

- ґрунтуються лише на матеріалі чи техніці, ігноруючи функціонально-символічний аспект;

- намагаються уніфікувати народне мистецтво у межах «високих стилів» (бароко, класицизму тощо), що суперечить його автентичній природі. [10]

Проблема класифікації народного мистецтва є однією з ключових у сучасному мистецтвознавстві та культурології. Будь-яка класифікаційна система відображає не лише матеріальне й духовне багатство традиційної культури, але й методологічні орієнтири науки, що її інтерпретує. На цьому наголошували у своїх працях Ганна Скрипник, Мирослав Попович, Юрій Лосєв та інші, підкреслюючи, що редукція народного мистецтва до вузьких критеріїв призводить до спрощення його багатовимірної природи та втрати цілісності розуміння. Натомість ефективними вважаються ті підходи, що інтегрують етнографічний, мистецтвознавчий та культурологічний виміри. Етнографія забезпечує врахування функціональності й побутового контексту, мистецтвознавство — аналіз художніх форм і стилістики, а культурологія — розгляд символічних, комунікативних та ідентифікаційних аспектів. Особливого значення набуває також урахування регіональної специфіки, адже народне мистецтво завжди вкорінене у локальні традиції та соціокультурні практики.

Отже, оптимальна класифікація має бути багатовимірною та інтегративною. Вона не лише систематизує матеріал, але й відкриває можливість глибшого осмислення народного мистецтва як невід'ємного складника культурної спадщини, що продовжує функціонувати й трансформуватися у сучасному соціокультурному просторі.

Народне мистецтво завжди посідало особливе місце у культурному та академічному середовищі. Воно виступає не лише як форма художньої виразності, а й як джерело історичної, соціальної та духовної інформації. Дослідження народної творчості завжди було багатовимірним: від фольклористичних записів до ґрунтовних мистецтвознавчих та культурологічних інтерпретацій.

У ХХІ столітті актуалізується міждисциплінарність у підходах до вивчення народного мистецтва, що зумовлено глобалізаційними викликами, культурною гібридизацією та необхідністю збереження нематеріальної культурної спадщини в умовах цифровізації. Народне мистецтво розглядається як об'єкт міждисциплінарних досліджень, що поєднують мистецтвознавчі, культурологічні та етнологічні підходи. [15]

Однією з ключових тенденцій сучасних досліджень є інтеграція методів різних наук, що дозволяє комплексно аналізувати народну творчість. Мистецтвознавство концентрується на естетичних, стильових та художніх параметрах творів, визначає канони, символіку та технічні особливості народної творчості, формує базу для художніх інтерпретацій та сучасних мистецьких практик. Наприклад, дослідження української вишивки Поділля або Гуцульщини дозволяє відстежити локальні стильові відмінності та традиційні орнаментальні коди.

Культурологія розглядає народне мистецтво як феномен культури, де поєднуються символічні значення, комунікативні функції та ідентифікаційні механізми, аналізує його роль у формуванні культурної самосвідомості. Прикладом може бути українська писанка, яка не лише декоративна, а й несе семантичні та ритуальні значення у святковому календарі. Етнологія фокусується на соціокультурному контексті створення та побутування творів народного мистецтва, їхній ролі в обрядах, віруваннях та повсякденному житті. Наприклад, ткацтво та побутові тканини Центральної України досліджуються як матеріальні носії традиційного побуту та символіки громади.

Міждисциплінарний аналіз дозволяє подивитися на народне мистецтво як на цілісну систему, яка не лише зберігає традиції, а й трансформується відповідно до сучасних культурних викликів, включаючи цифрові формати та інтеграцію у креативні індустрії. [13]

Народне мистецтво посідає проміжну позицію між «високим мистецтвом» та «культурою повсякденності». Воно розглядається не лише як артефакт минулого, а як дієвий чинник сучасної культурної та освітньої практики.

Основні напрями сучасного академічного дискурсу:

- історико-аналітичний – вивчення джерел, регіональних шкіл, стилевих особливостей та еволюції форм (наприклад, порівняльний аналіз гуцульської та поліської кераміки);
- соціокультурний – аналіз функцій народного мистецтва в суспільстві та його ролі в процесах культурної ідентифікації (вишивка рушників як символ обрядової традиції);
- крос-культурний – дослідження взаємовпливів народних традицій у глобалізованому світі (вплив української народної орнаментики на сучасний дизайн та моду);
- цифровий – оцифрування та репрезентація народного мистецтва у віртуальному просторі, створення електронних баз даних та онлайн-музеїв (приклад: онлайн-архів українських писанок). [12]

Академічний дискурс підкреслює, що народне мистецтво інтегрується в освіту, сучасне мистецтво та креативні індустрії, залишаючись активним чинником культурної комунікації.

У мистецтвознавстві – як основа формування художніх традицій та стилістичних інновацій. Приклади: орнаментальні мотиви Полтавщини, ткацькі техніки Поділля.

У культурології – як чинник культурної тяглості та засіб самоідентифікації нації. Наприклад, символіка українських обрядових рушників та писанок.

В етнології – як прояв соціальних і духовних практик, пов'язаних з обрядами, віруваннями та повсякденним життям. Приклад: святкові та повсякденні тканини, традиційний одяг, керамічні вироби.

Поєднання цих підходів формує багатовимірну картину народного мистецтва, що дозволяє не лише досліджувати його, а й інтегрувати у сучасний культурний простір.

Народне мистецтво у сучасному академічному дискурсі постає як динамічний і багатогранний феномен. Воно зберігає традиції, але водночас адаптується до нових соціальних умов, стає частиною сучасних культурних практик і цифрових форматів. Міждисциплінарне вивчення у мистецтвознавстві, культурології та етнології дозволяє глибше осмислити процеси збереження та розвитку національної ідентичності, роблячи народне мистецтво важливим чинником культурної спадщини та сучасної творчості. [11] Конкретні приклади української народної творчості, такі як вишивка, писанкарство, ткацтво та кераміка, демонструють, як традиційні форми продовжують функціонувати як носії культури, а їх адаптація до сучасних умов сприяє розвитку креативної економіки та популяризації національної ідентичності.

Народне мистецтво в сучасному академічному дискурсі постає як багатовимірний феномен, що поєднує художню, соціокультурну та історичну складові. Основною проблемою його вивчення залишається інтерпретація та класифікація, оскільки народна творчість характеризується локальною варіативністю, багаторівневою символікою та динамічністю форм, що ускладнює створення універсальних систем класифікації.

Сучасні дослідження свідчать, що міждисциплінарний підхід є найбільш ефективним для подолання цих проблем. Поєднання методів мистецтвознавства, культурології та етнології дозволяє не лише ідентифікувати та описати художні та технічні особливості народних творів, а й зрозуміти їхній соціокультурний контекст, функції та роль у формуванні культурної ідентичності. [14] У процесі класифікації важливо враховувати глобалізаційні транс-формації та креативні практики, які впливають на традиційні форми народного мистецтва, їхнє відображення у сучасних мистецьких та цифрових форматах. Визначення чітких критеріїв для класифікації, поєднане з гнучким підходом до інтерпретації, забезпечує комплексне осмислення народного мистецтва як живої культурної системи.

Отже, народне мистецтво зберігає своє значення як об'єкт академічного дослідження та засіб культурної комунікації, а вирішення проблем інтерпретації та класифікації сприяє розвитку наукового дискурсу, популяризації традиційної творчості та інтеграції її у сучасну культурну практику.

Література:

1. Гончаренко О. В. Народне мистецтво як складова культурної спадщини України: методологічні аспекти дослідження. — Київ: Наукова думка, 2018. — 256 с.
2. Герасименко Л. І. Класифікація народного мистецтва: історичний та сучасний контексти. — Харків: Основа, 2017. — 312 с.
3. Шевчук В. І. Регіональні особливості народного мистецтва України: етнографічний підхід. — Львів: Світ, 2019. — 280 с.
4. Сергієнко О. М. Народне мистецтво та його культурологічні аспекти. — Київ: Наукова думка, 2018. — 200 с.
5. Петров І. В. Традиції та сучасність у народному мистецтві. — Львів: Літопис, 2020. — 250 с.
6. Грушевська М. С. Фольклор і традиція: проблеми автентичності. Харків : Фоліо, 2016. 198 с.
7. Климчук О. П. Регіональні особливості української вишивки: історія та сучасність. Одеса : Астропринт, 2021. 274 с.
8. Данилюк І. В. Народна культура України: традиції та новації. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. 223 с.
9. Ковальчук О. В. Народне мистецтво України: етнографічний та мистецтвознавчий аналіз. — Київ: Наукова думка, 2018. — 320 с.
10. Петренко М. І. Традиційні ремесла та сучасні трансформації: проблеми класифікації. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. — 256 с.
11. Гончаренко С. У. Педагогічні основи дослідження народного мистецтва // Народознавчі зошити. — 2018. — № 5. — С. 12–19.
12. Даниленко В. Українське народне мистецтво у контексті сучасної культури. — Київ: Либідь, 2015. — 276 с.
13. Ігнатенко П. Народне мистецтво і креативні індустрії: сучасний погляд // Культурологічна думка. — 2020. — № 17. — С. 45–52.
14. Киридон А. Історична пам'ять і народна культура: монографія. — Київ: НАН України, 2016. — 400 с.
15. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість. — Київ: Знання, 2006. — 591 с.

References:

1. Honcharenko, O.V. (2018). Narodne mystetstvo yak skladova kulturnoi spadshchyny Ukrainy: metodolohichni aspekty doslidzhennia [Folk Art as a Component of Ukraine's Cultural Heritage: Methodological Aspects of Research]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
2. Herasymenko, L.I. (2017). Klasyfikatsiia narodnoho mystetstva: istorychnyi ta suchasnyi konteksty [Classification of Folk Art: Historical and Contemporary Contexts]. Kharkiv: Osнова [in Ukrainian].
3. Shevchuk, V.I. (2019). Rehionalni osoblyvosti narodnoho mystetstva Ukrainy: etnohrafichnyi pidkhid [Regional Features of Folk Art of Ukraine: An Ethnographic Approach]. Lviv: Svit [in Ukrainian].
4. Serhiienko, O.M. (2018). Narodne mystetstvo ta yoho kulturolohichni aspekty [Folk Art and Its Culturological Aspects]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
5. Petrov, I.V. (2020). Tradytsii ta suchasnist u narodnomu mystetstvi [Traditions and Modernity in Folk Art]. Lviv: Litopys [in Ukrainian].

6. Hrushevska, M.S. (2016). Folklor i tradytsiia: problemy avtentychnosti [Folklore and Tradition: Problems of Authenticity]. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
7. Klymchuk, O.P. (2021). Rehionalni osoblyvosti ukrainskoi vyshyvky: istoriia ta suchasnist [Regional Features of Ukrainian Embroidery: History and Modernity]. Odesa: Astropynt [in Ukrainian].
8. Danyliuk, I.V. (2019). Narodna kultura Ukrainy: tradytsii ta novatsii [Folk Culture of Ukraine: Traditions and Innovations]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan [in Ukrainian].
9. Kovalchuk, O.V. (2018). Narodne mystetstvo Ukrainy: etnografichnyi ta mystetstvoznavchyi analiz [Folk Art of Ukraine: Ethnographic and Art Criticism Analysis]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
10. Petrenko, M.I. (2020). Tradytsiini remesla ta suchasni transformatsii: problemy klasyfikatsii [Traditional Crafts and Modern Transformations: Problems of Classification]. Lviv: LNU im. I. Franka [in Ukrainian].
11. Honcharenko, S.U. (2018). Pedahohichni osnovy doslidzhennia narodnoho mystetstva [Pedagogical Foundations of the Study of Folk Art]. Narodoznavchi zoshyty, (5), 12–19 [in Ukrainian].
12. Danylenko, V. (2015). Ukrainske narodne mystetstvo u konteksti suchasnoi kultury [Ukrainian Folk Art in the Context of Contemporary Culture]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
13. Ihnatenko, P. (2020). Narodne mystetstvo i kreatyvni industrii: suchasnyi pohliad [Folk Art and Creative Industries: A Modern View]. Kulturolohichna dumka, (17), 45–52 [in Ukrainian].
14. Kyrydon, A. (2016). Istorychna pamiat i narodna kultura: monohrafiia [Historical Memory and Folk Culture: A Monograph]. Kyiv: NAS of Ukraine [in Ukrainian].
15. Lanovyk, M., & Lanovyk, Z. (2006). Ukrainska usna narodna tvorchist [Ukrainian Oral Folk Art]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].